

STENOMUSEN

Medlemsblad for Steno Museets Venner - Marts 1998 - Nr. 2

TV-opgaver

Brug særudstillingen i undervisningen.

I tilknytning til særudstillingen *Skærbilleder - fjernsyn, teknik og kultur* har Steno Museets Skoletjeneste udarbejdet et opgaveark, der retter sig mod elever i 7. - 10. klasse samt gymnasiet. Opgavearket kan erhverves ved henvendelse til museet eller hentes i elektronisk form på Skoletjenestens internetside: www.au.dk/stenomus/skoletj.htm. hb

C.F. Møllers Alle 100 Universitetsparken, 8000 Århus C
Tlf: 89 42 39 75, Fax: 89 42 39 95
E-mail: stenomus@au.dk
Web: www.au.dk/stenomus

Børne-TV

I vinterferien kunne børnene lave deres eget TV-program.

I anledning af særudstillingen *Skærbilleder* var mini-eksperimentariet i skolernes vinterferie suppleret med et komplet TV-studie, hvor børn og voksne selv kunne lave TV-optagelser og derved få et indblik i teknikkens muligheder. Det var bl.a. årsag til megen begejstring at lave *chroma key* optagelser, hvor man ved at stå foran en ensfarvet blå baggrund kunne blive mixet ind i f.eks. et vejrkort eller en video-film. hb

Generalforsamlingen

for medlemmer afholdes 25. marts 1998 kl. 19.30 på Steno Museet. Indkaldelse med dagsorden er udsendt. SØ

Images of the Universe

Premiere på ny planetarieforestilling.

Ved fuldmåneaftenen den 13. marts uropfører gruppen Boxiganga sit multimedieværk *Images of the Universe*. Det er en kombination af stjerneprojektioner, *All-sky* billeder, ny computermusik samt en levende historiefortæller. Historierne, der fortælles, henter inspiration fra folkeslag over hele jorden. De omhandler menneskets meget forskellige opfattelse af og forhold til Universet, herunder vores nutidige vestlige videnskabelige fortælling. I dagene 14. - 17. marts genopføres værket flere gange. ojk

Kantede elementer

I slutningen af april åbnes en særudstilling om geometriske former i kunst og naturvidenskab.

Udstillingen, som vil handle om de regulære polygoner og polyedre, er en bearbejdning af en udstilling, som Kungl. Vetenskapsakademien i Sverige lavede i forbindelse med, at Nobelprisen i kemi i 1996 gik til opdagelsen af det geometriske interessante C_{60} -molekyle. Der vil blive udarbejdet opgaveark i forbindelse med udstillingen. hb

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet udkommer 3 - 4 gange årlig og sendes til alle foreningens medlemmer.

Redaktion og layout:

Knud Erik Sørensen
Grusdalsvej 30, Egebjerg
8700 Horsens
Tlf. 75 65 63 56

E-mail: k.e.s.@inet.uni2.dk

Kommentarer og stof kan sendes til redaktøren, gerne på elektronisk form.

En god historie

Planetariet er i perioden 16. - 29. marts omdannet til læse- og fortællehule.

Tit skal man lede med lys og lygte efter en god historie. Hos os kan man gøre det helt bogstaveligt, idet planetariet i et par uger bl.a. er omdannet til en *Læsehule*, hvor børnene i en klasse med hver sin røde cykellygte i hånden kan kravle ind og finde bøger, som passer til deres alderstrin. Til andre tider i perioden er planetariet en *Fortællehule*, hvor der er mulighed for at høre f.eks. Vølvens Spådom, grønlandske sagn og myter eller H.C. Andersens eventyr. Til gengæld er der ingen almindelige planetarieforestillinger i disse to uger, hvor den landsdækkende festival, „Den gode historie“ løber af stabelen. Nærmere oplysning om priser og program kan fås ved henvendelse til museet.

o/jk

Den nye medicin-historiske museumsinspektør

Eivind B. Thorling fortæller om sin baggrund.

Jeg er født i Horsens i 1932 og er uddannet som læge ved Aarhus Universitet.

Efter turnusstilling og et år på laboratoriet i Sønderborg kom jeg til Institut for almindelig patologi, hvor jeg arbejdede på Radiumstationens hæmatologiske afdeling. Herfra gik turen til Jefferson Medical University i Philadelphia, USA, hvor jeg arbejdede videre på min doktordisputats om Erythropoietin, der blev forsvaret i 1972 efter hjemkomsten til Kræftens bekæmpelses forskningsafdeling i Århus.

Her fortsatte jeg med kræftforskning, specielt vedr. årsagerne til kræft, og har i næsten 30 år været aktiv i Kræftens bekæmpelse. Dels som medlem af bl.a. hovedbestyrelsen, dels som formand for lokalforeningen for Århus. Min forskning har ført til ca. 100 videnskabelige

ge arbejder og et utal af foredrag i ind- og udland. Desuden har jeg skrevet et par populære bøger om kræft, som bl.a. er blevet flittigt brugt i gymnasiet.

For nogle år siden udgav Novo Nordisk en samling *Cykeldigte* som jeg havde skrevet på mine morgenture til arbejdet. Endelig udkom der sidste år på Helses forlag en lille børnebog, *Rumlerim for Rolling*, om gode og sunde spisevaner som et praktisk udtryk for mit engagement i ernæringsforskningen, der i de seneste år har haft min hovedinteresse.

Jeg har altid været lidenskabeligt haveinteresseret, hvorfor museets urtehave har min store opmærksomhed.

Det vil især blive den udadrettede formidlende virksomhed, der vil optage mig i mit kommende arbejde på Steno Museet.

ebt

Smagsprøver på Rumlerim

Når en masse kål du gumler,
sker det tit
at maven rumler.
Det som regel
altid slutter
med at kålen
bli'r til prutter...

Bill er vild med sild i dild
og snild til det med ild i grill.
Han steger lækre små foreller,
blanke torsk og sølvmakreller.
For fisk i fad
er herlig mad!

Eivind B.Thorling

Steno Forelæsninger

Torsdag d. 12. marts

Professor, dr. med. Jørgen B. Dalgaard, "Retsmedicin før og nu". Retsmedicin var tidligere "Kronens og Rettens tjener". Faget blev anvendt i retsvæsenet og fungerede ret tilbagetrukket. I dag er retsmedicin et udadvendt samfundsfag, som med lægelige, biologiske og kemiske undersøgelsesmetoder kan nyttiggøres ved udforskning og forebyggelse af f.eks. trafik- og forgiftningsulykker samt selvmord.

Torsdag d. 16. april

Lektor, dr. scient. Dan Charlie Christensen, "Teknologi i Middelalderen". De sidste års forskning viser, at Middelalderen ikke var så mørk, som vi troede, og at der faktisk skete store teknologiske fremskridt. Men medførte dette ændringer i Danmark?

Torsdag d. 14. maj

Lektor, cand.scient. Kirsti Andersen, Museumsinspektør, Ph.D. Hans Buhl, Særudstillingsarrangement: "Kantede elementer" Steno Museets særudstilling Kantede elementer fra 28. april-30. august, handler om geometriske former – regulære polygoner. Formerne var allerede kendt på Platons tid og har bl.a. virket som inspirationskilde for videnskabsmænd i renæssancen og frem til vor tid. Efter forelæsningsen er der rundvisning i særudstillingen.

Torsdag d. 11. juni

Docent, dr. scient., Preben Hvelplund, "Det smukkeste molekyle – om C₆₀"

Arrangør: Steno Museet ved stud. scient. et B.A.(Hons.) Jan Tapdrup.

Foredragene starter kl. 19.00 på Steno Museet. Dørene åbnes kl. 18.40. Entré 50 kr., studerende dog kun 30 kr.

Det er muligt at tegne abonnement ved henvendelse til Folkeuniversitetes Kontor, Immervad 7¹, 8000 Århus C.

Besøgstal

Steno Museet har i 1997 haft 35.964 besøgende.

På trods af et højt aktivitetsniveau med særudstillinger og specialarrangementer har museet i 1997 oplevet et fald i besøgstallet på 7,1% i forhold til året før. En nærmere analyse af tallene viser, at faldet er sket i andet halvår og at specielt sommeren, som nævnt i sidste nummer, har været sløj.

kpm

Olaf Pedersen
8.4.1920 – 3.12.1997

Mindeord

Som det vel er de fleste bekendt, døde professor Olaf Pedersen den 3. december sidste år.

Det var OP, der oprindeligt fik ideen til Steno Museet, og han fulgte utrætteligt ideen op fra den spæde begyndelse i observatorboligen til det smukke museum blev indviet i 1994.

Det var derfor også en naturlig ting, at der efter bisættelsen i den katolske kirke afholdtes en mindehøjtidelighed i museets forhal.

OP's øvrige fortjenester – såsom forfatter til en stor faglig produktion, fremragende fysiklærer, internationalt anerkendt videnskabshistoriker mm. er kendt af alle.

Æret være hans minde!

ph

Kalender

13. december - 13. april

Skærbilleder. Særudstilling om fjernsynets teknik- og kulturhistorie.

7. februar - 13. april

Udstilling af ure fra horologisk registrator Jørgen Dalls internationale ursamling.

12. marts kl. 19.00

Stenoforelæsning ved professor, dr. med. Jørgen B. Dalgaard, „Retsmedicin før og nu“.

13. marts kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet med premiere på Boxigangas multimedieværk „Images of the Universe“. Se omtalen på forsiden.

14. - 17. marts

Opførelser af Boxigangas multimedieværk „Images of the Universe“. Tidspunkterne for forestillingerne de enkelte dage kan fås ved henvendelse til museet. Se omtalen på forsiden.

16. - 29. marts

„Den gode historie“ i planetariet. Se omtalen side 2.

25. marts kl. 19.30

Generalforsamling i Steno Museets Venner. Derefter rundvisning i TV-udstillingen.

11. april kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet med „Sorgsang“ og „Vækst“ af Birgitte Alsted og Helle Nørregaard.

16. april kl. 19.00

Stenoforelæsning ved lektor, dr. scient. Dan Charlie Christensen, “Teknologi i Middelalderen“.

28. april - 30. august

Kantede elementer. Særudstilling om geometriske former i kunst og naturvidenskab. Se omtalen på forsiden.

11. maj kl. 20.00 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet, hvor Ole J. Knudsen vil fortælle om forårshimlen.

14. maj kl. 19.00

Stenoforelæsning ved lektor, cand.scient. Kirsti Andersen og museumsinspektør, Ph.D. Hans Buhl vedr. særudstillingen „Kantede elementer“. Se omtalen af udstillingen på forsiden.